

Zoo is dit kleine Bijbelboek ook van groote praktische waarde en voor menig een tot rijke leerling en vertroosting geweest.

In het woord boven deze overdenking afgedrukt, hebt gij juist na beproeving — als met het „wilt gij heden ook niet weggaan“ door Jezus later tot Zijn Jongeren gesproken — de openbaring van het werk Gods aan haar hart gewrocht.

Dat werk Gods, dat heerlijk te voorschijn treedt in de ure dat het schijnbaar wordt belaagd. Ja als blinkend goud in den smeltkroes juist nu zijn echtheid toont.

Uit heel het doen van Naomi toch krijgen wij den indruk, dat het haar niet duidelijk was geworden of God in de harten dezer vrouwen had gewerkt, en wat Hij met Zijn hand in de zielen dezer uit Moab gesprotenen had gelegd.

Is toch niet anders te denken, dan dat Naomi veel tot deze vrouwen harer zonen van Israëls Heere heeft gesproken. Ware het al niet in den eersten tijd, toen zij zelve op wegen der zonde wandelend afdoelde van haar volk en van haar God — dan toch zeker in de dagen van rouw, toen de Heere haar met groote beproevingen bezocht, maar in die beproevingen toch ook met liefde trok, waarom zij zich voor haren God veroortmoedigde, en na belijdenis van haar zondigen weg het plan opvatte, om naar Juda weer te keeren.

Maar hoe ze ook — zich onder Zijne rechtvaardige hand buigend, en op Zijne genadige goedheid pleitend, — Zijne deugden roemde, en den Naam des Heeren prees voor de ooren harer schoondochteren, zij ontwaarde niet de rechte heerlijke vruchten van geloof en van bekeering in harer kinderen zielen.

Wel verheugde zij zich in schier volle, rijke vruchten van Gods algemeene genade, openbaar bij deze vrouwen in 't betoon van liefde en trouw, van afhankelijkheid en zorg voor haar natuurlijk leven, maar van oprechte liefde tot haar om Gods wil, en van liefde tot God, om Zijn zelfs wil, bespeurde zij niets.

Ware dit wel zoo geweest, dan zou zij zó niet hebben kunnen spreken, als zij op haar reize naar Juda, een eindweegs door haar kinderen begeleid, gedaan heeft.

Oppervlakkige lezers mogen in die woorden, die Naomi zegt niets anders zien dan een aansporing, uit verstandelijke overwegingen geboren, om naar Moab weer te keeren, — die dieper blik ontwaart, den arbeid der liefde die in de zending des Heeren aan deze zielen wordt besteed.

Wat zou er toch van deze vrouwen worden, als zij als heidinnen toeven wilden in het heilige land, op Israëls gewijden grond. Of, als ze slechts voor den vorm, in schijn dus, voor Jehovah knielden bij Zijn heiligen Tabernakel.

Als zij daar de afgoden dienen zouden, waren zij en werden zij tot een vloek. En huichelden zij al eenige liefde tot den Heere, zoo bezoedelden zij toch haar zielen.

Daarom, kiezen moesten zij met klaar bewustzijn, en met geheel heur hart. Ware liefde in Naomi's hart tot hare kinderen deed haar daarop aandringen, en de eere des Heeren eischte dit van haar.

Daartoe dus dient Naomi's spreken.

En ach! voor Orpa wordt het een woord der verzoeking, een aanleiding om terug te vallen in de donkerheid van het heidendom.

Maar, voor Ruth slechts een beproeving, ja het middel om te openbaren, wat diep verscholen in haar ziele leefde. Een prikkel om zich voor goed, voor immer, en geheel te geven aan Naomi's God.

Als Orpa al die woorden heeft gehoord, ziet wat Moab haar nog bieden kan, en wat zij voor dit leven in Jehovah's land zal moeten derven, zoo kust zij hare schoonmoeder, ten afscheid, om haar voor eeuwig te verlaten. Ruth kleeft haar aan, om eeuwig met haar vereend te zijn, en spreekt die woorden, die Naomi gansch ontroerden, en met een volle diepe blijdschap hare ziel vervulden, maar ook Engelen deden juichen over haar behoud.

O! Dat aankleven in de ure der beproeving!

Dat zich vastklemmen aan God, in de ure der beslissing!

Dat niet kunnen weggaan, als alles er toe lokt!

Dat is het genadewerk Gods!

Dat openbaart of iets uit Hem in ons aanwezig is!

Wat uit God is, kleeft aan God, en klimt tot Hem weer op!

Het trekt de ziel naar boven.

Zó ging het bij Ruth, mijn lezer.

Zó later bij de Discipelen van Jezus in Capernaüm's synagoge, toen de Heiland Zijn „wilt gij heden ook niet weggaan“, bij het heengaan der schare, Zijn Jongeren hooren liet.

Een levenskeuze wordt gedaan.

Een keuze, die onberouwelijk is.

Een keuze, die den Heere verheerlijkt. En de ziele zaligt.

Zij zij u niet vreemd.

A.

KERKELIJK LEVEN

Recht en economische noodzaak.

Gelijk men o.a. uit een stem uit onze kerken, opgenomen in dit nummer van ons blad, kan zien, heeft ons stukje van verleden week over de predikantstractementen, een pen in beweging gebracht. Nu is bedoeld stukje waarlijk het eenige niet dat we naar aanleiding van onze opmerking over de predikantstractementen ontvingen. We nemen evenwel het schrijven van den heer Guyt, omdat dit wel 't meest concrete is wat ons werd geboden.

Hoewel het de vraag is of over de eerste opmerking van den heer Guyt niets te zeggen zou zijn, willen we ditmaal zijn tweede opmerking aandacht schenken, en dan wel speciaal de stelling: de rechtsvraag domineert, en de vraag naar het volgens menselijk inzicht economisch-noodzakelijke komt in de tweede plaats.

Tegen dezen zin hebben we bezwaar. Deze zin toch gaat uit van een gedachte, die we methodisch onjuist achten.

Meer dan eens kan men, — het is volkomen waar —, in de laatste jaren de stelling hooren poneeren, dat het recht zijn loop moet hebben, en als dat geschied is, dan pas houden we rekening met het economisch noodzakelijke. Vooral in den strijd om het beruchte artikel 40 werd deze stelling herhaaldelijk gelanceerd.

We willen toch even zien of deze stelling zonder meer juist is.

Nu ontveins ik mij niet, dat ik door het bespreken van deze stelling den schijn op mij laden kan mijn betoog van de vorige week ondersteboven te werpen. Dat dat allermint de bedoeling is, zullen onze lezers vanzelf wel begrijpen. Het gaat op het oogenblik alleen om de vraag of de stelling door den heer Guyt geponeerd, in haar algemeenheid opgaat. Dan meen ik te moeten zeggen, dat er in de stelling zelve een fout ligt. Namelijk deze fout, dat men uitgaat van de gedachte, dat het recht op een bepaald salaris een recht is afgedacht van alle mogelijke omstandigheden.

Het recht toch op een bepaald inkomen, heeft toch altijd betrekking op de economische positie van hem, die dat inkomen verschaft. Wanneer onder bepaalde omstandigheden een rechtsverhouding ontstaat, doordien X in dienst treedt van Y, dan onderstelt deze rechtsverhouding omtrent Y's positie zekere mogelijkheden. Nu kan het echter nooit de bedoeling zijn, dat de positie van Y losgedacht wordt van de rechtsverhouding tusschen X en Y. Te meer niet, omdat de positie van X juist door deze rechtsverhouding aan de positie van Y wordt verbonden. De rechtsverhouding tusschen X en Y is er dus een, die gebaseerd is op de economische situatie, waarin Y verkeert. Maar het spreekt vanzelf dat, zodra de economische situatie van Y zich wijzigt, in diervoorge dat deze verandering invloed krijgt op de mogelijkheid om de verplichtingen uit de rechtsovereenkomst met X na te komen, de economische noodzakelijkheid en de rechtsverhouding parallel loopen.

Te meer klemt dit, indien tengevolge van het stroef en eenzijdig handhaven van de rechtsverhouding de economische positie van Y geheel vernietigd wordt, wat dan vanzelf tengevolge zou hebben, dat ook de uit de rechtsverhouding voortvloeiende economische positie van X vernietigd zou worden.

Uit deze redeneering moge duidelijk worden, dat we nooit kunnen zeggen dat het recht eerst zijn loop moet hebben en dat daarna het economisch mogelijke aan de orde komt.

Dit is natuurlijk wel zoo wanneer het gaat om de goddelijke orde zonder meer.

Ook is het zoo wanneer het gaat om de handhaving van het recht door het toedienen van straf. Maar dat is alles iets anders dan wat hier besproken wordt.

Hier gaat het om de vraag, of niet de rechtsverhouding, waarop onze inzender zinspeelt, zelve economisch van aard is, en dus dadelijk in de sfeer van het economisch mogelijke is getrokken.

Dat dit laatste het geval is, kan niemand ontkennen.

Daarom willen we dan ook niet spreken over een recht dat voorafgaat aan de behandeling van het economisch mogelijke. Trouwens een betoog als dit wordt in den regel gehouden in een tijd van nedergang van een conjunctuur.

In de jaren 1914—1918 liet men meestal het economisch mogelijke en noodzakelijke voorafgaan aan de rechtspositie.

Indien in onze kringen scherper werd onderscheiden en minder werd gescheiden datgene wat samen hoort, dan zou wellicht minder geargumenteerd zijn tegen maatregelen die voortvloeiden uit het economisch noodzakelijke, en die, aangezien zij rechtsverhoudingen betroffen, die met het economisch leven waren saamgeweven, dan ook zedelijk niet waren te veroordeelen.

Deze opmerking meenden we te moeten maken bij het, ons overigens sympathieke, schrijven van den heer Guyt.

J. W.

Kerkelijk leven in Ned. Indië.

De Vergadering van de Classis-Batavia.

Slechts eenmaal per jaar komt deze Classis, met de bevoegdheid van een Particuliere Synode in Indische zaken, samen. Het zijn hoogtijdagen voor de Gereformeerde Kerken in Ned. Indië. Zoo zorgvuldig mogelijk voorbereid, is men er reeds maanden tevoren mee bezig. Ontmoet men dan elkander op den eersten avond vóór de eigenlijke Classisdagen, saamgekomen uit ver van elkander weg gelegen streken, dan groeit al aanstonds de warmte van de broederschap op, en er is vreugde en dankbaarheid om het samenzijn.

We vergaderden ditmaal in Djokja; de eerste dagen van Juni. Het kerkgebouw leent zich om zijn uitnemende akoestiek voortreffelijk voor vergaderen. Jammer, dat van onze jongste kerk, die van Pematang Siantar, nog geen afgevaardigden konden aanwezig zijn. Met vreugde echter konden een viertal nieuwe predikanten, die voor het eerst de Classicale Vergadering bijwoonden, Di. Holtrop, Bergema, Keuchenius en Goossens begroet worden. De Zending leeft, zooals ook hieruit blijken kan, hartelijk mee met het leven onzer kerken. De oudere Missionairen misten we echter, sommigen vanwege verlof-in-Holland, anderen vanwege hun werkzaamheden. Slechts Ds K. van Dijk woonde, van de ouderen, onze Classis bij. „De oude Bakker“ wordt op iedere Classisvergadering nog gemist, en gedacht.

De bidstond, die steeds, op dien eersten avond, aan onze Vergaderingen voorafgaat, werd ditmaal geleid door Ds Fernhout van Bandoeng, die sprak over Matth. 28:20: „En zie, Ik ben met ulieden alle de dagen tot de voleinding der wereld“. Dit woord leidde metterdaad tot gebed, en legde beslag op heel onze vergaderingen. De vereeniging in gemeenschappelijk gebed voor onze Kerken en haar Classis werd het hoogtepunt van den avond, waarvoor we oprecht dankbaar mochten zijn. Het was heel mooi; en een oogenblik dachten we aan de Hollandsche Classen en Part. Synoden, die het voorrecht van een voorafgaanden bidstond niet kennen. Natuurlijk is dit gemakkelijk te verklaren, maar alle verklaring nam het gevoel van dankbaarheid niet weg, dat wij hier in Indië onze Classisvergadering met een bidstond beginnen mogen. We hebben de betekenis en kracht daarvan inzonderheid ditmaal gevoeld.

O neen, dat wil heelemaal niet zeggen, dat er slechts goede en mooie besluiten op deze Classis genomen zijn. Er zijn ook wel beslissingen gevallen, waar we persoonlijk ons niet mee vereenigen konden. Maar de kracht van het gebed bleef daarom toch merkbaar, en de stemming en de toon van onze vergaderingen werden er door beheerscht.

Groote, ingrijpende, belangrijke zaken stonden ditmaal niet op het agendum. Met minder spanning en verwachting werd deze Classis tegemoet gezien dan vroeger wel eens het geval was. Het merkwaardigste is achteraf misschien nog wel de optimistische geest, waardoor deze Classis gekenmerkt werd. Terwijl toch in Indië de algemeene, maatschappelijke nood hoe langer hoe sterker gevoeld wordt, en voor sommigen belemmerend of zelfs benauwend wordt, werd op de Classis met geen woord van malaise gerept, en scheen het wel alsof er met heel den maatschappelijke druk niet gerekend werd. Vol goeden moed werd veel eerder de verwachting uitgesproken, dat onze kerken in groei zouden toenemen; en bij verschillende besluiten ging men zoo blij-verzekerd-van-de-toekomst te werk, dat men aan luchtigheid zou kunnen denken, als niet ernst de goede ondergrond ware geweest.

Een bredere bespreking werd allereerst gewijd aan het Indisch Kerkblad, door de Indische kerken gezamenlijk uitgegeven. Wij durven de uitgave nog niet over te laten aan het particulier initiatief. Daarvoor is het kerkelijk leven in Indië nog te weinig tot ontplooiing gekomen. De Classis moet dit nog dekken met haar gezag en verantwoordelijkheid. Want algemeen wordt wel gevoeld, dat Indië, méér nog dan eenige plaats in Holland, een eigen Kerkblad noodig heeft; met name zeker voor de eenzaam en verspreid wonende Verstrooiden, die in deze periodiek een krachtig hulpmiddel hebben, om met 't kerkelijk leven mee te blijven leven. Zelfs echter nu de Classis hier achter staat, blijkt nog hoe moeilijk het is, dit blad in het leven te houden en aan zijn roeping en doel te doen beantwoorden. Eigenlijk hebben de predikanten (en zij zijn toch wel de eerst-aangewezenen voor de redactie van dit blad) het te druk, om dit werk te kunnen verrichten. Allerlei uitwegen werden gezocht; maar ieder gevoelde wel, dat de werkelijkheid er, zoo niet mee spotte, dan toch om lachte. Niemand wilde voorstellen het Kerkblad op te heffen. Er bleef tenslotte maar één ding over: we zullen het nog eens weer gezamenlijk proberen; en lukt het niet, dan laten we het blad versterven tot berichtenblad. Van harte hopen we, dat de poging slagen zal. Want het verdwijnen of minder-worden van het Kerkblad zou een belangrijk verlies beteekenen voor het Indisch kerkelijk leven.

Van meer belang waren de zeer uitvoerige besprekingen, die gehouden werden over het werk der Zending onder de Chinezen van Midden-Java, dat door de Classis Batavia, met hulp van de Generale Synode, op zich genomen werd. Er was een pes-

simistisch tafel. De zooals ree deel voor Zendingen en Pemat Zendingen steun voor eerste lich weer lege lang niet Deputaten stellen te Zendingen zich nu c wegen zie

Uit de delijker niemand de opgeve zel ervan zien te ko den inhot de belang een predi lijk al he schiedt, in vorige tweede ge besloten. nader he hoorn: onder de een nieuw

Wij zu mogelijk zich opnie Het is ne ook een t zware ta optimistis ter dit ja onder de hoed. Dan blijden on zoowel p tieel zulle ten gevoe den goed zal schad Er is een in de Cla Als dor we zeker der Class Malang, c tuering de tiend worden.

Onopge ven de e dikant te Chr. Lyce niet licht gedacht terie genc goedkeur noch te

Het is van deze ook in H Wij wild weergeve ringen; e dan zou port der node te rust, Ra vreezen c Alles s van bete warover de uitvoe naar de

LIT

Verlede artikel o heid en

Met de beginnen een der s serie nat derbeek

De lez schijning deze rub men wel deze pra in de ge ter han te genie

idie.
tativa.
ze Classis, met
Synode in In-
gijden voor
idie. Zoo zorg-
er reeds maan-
a dan elkander
enlijke Classis-
elkander weg
nds de warmte
ugde en dank-

; de eerste da-
t zich om zijn
voor vergade-
kerk, die van
digden konden
r konden een
r het eerst de
Di. Holtrop,
egroet worden.
blijken kan-
ken. De oudere
nigen vanwege
run werkzaam-
sonde, van de
Bakker" wordt
temist, en ge-

eersten avond,
werd ditmaal
eng, die sprak
n met ulieden
r wereld". Dit
en legde beslag
eeniging in ge-
erken en haar
i avond, waar-
zijn. Het was
en we aan de
oden, die het
stond niet kon-
te verklaren,
oel van dank-
in Indië onze
beginnen mo-
tracht daarvan

zeggen, dat er
p deze Classis
issingen geval-
tee vereenigen
d bleef daarom
de toon van
r beheerscht,
zaken stonden
inder spanning
gemoet gezien
Het merkwaar-
l de optimisti-
tenmerkt werd,
maatschappe-
veld wordt, en
fs benauwend
en woord van
alsof er met
gerekend werd,
le verwachting
groeit zouden
iten ging men
werk, dat men
als niet ernst
it.

ereerst gewij-
Indische ker-
ren de uitgave
ulier initiatief.
Indië nog te
Classis moet
rantwoordelijk-
voeld, dat in-
land, een eigen
zeker voor de
strooiden, die
middel hebben,
en leven. Zelfs
blijkt nog hoe
te houden en
beantwoorden.
zij zijn toch
redactie van
ek te kunnen
gezocht; maar
id er, zoo niet
iemand wilde
. Er bleef ten-
het nog eens
het niet, dan
berichtenblad.
g slagen zal-
den van het
teekenen voor
roerige bespre-
het werk der
iden-Java, dat
n de Generale
was een pes-

simistisch rapport van onze Zendingsdeputaten ter
tafel. De kerken van Batavia en Soerabaja kunnen,
zooals reeds van meet af bekend was, zich finan-
tieel voor dit werk niet binden, aangezien ze eigen
Zendingswerk te verzorgen hebben. Ook met Medan
en Penatang Siantar is dit het geval, maar haar
Zendingsplannen laten thans het geven van eenigen
steun voor Midden-Java nog wel toe. Dat was een
eerste lichtpunt op de Classis. Daar stond echter
weer tegenover, dat men het op Midden-Java nog
lang niet met elkander eens was, zóó zelfs, dat
Deputaten op deze Classis niet met nadere voor-
stellen ter uitvoering van dit gemeenschappelijk
Zendingswerk durfden komen. De Classis moest
zich nu op een en ander nader bezinnen, en uit-
wegen zien te zoeken.

Uit de uren lange discussies kwam steeds dui-
delijk vóór alles dit naar voren, dat eigenlijk
niemand het gemeenschappelijk Zendingswerk wil-
de opgeven. Maar over de nadere inrichting en op-
zet ervan moest men tot nadere overeenstemming
zien te komen; evenals over de kostenverdeling, en
den inhoud van dit werk. Met name ging het over
de belangrijke vraag, of de kerken slechts tezamen
een predikant zouden beroepen, of ook gezamen-
lijk al het werk, dat thans reeds plaatselijk ge-
schiedt, zouden overnemen. Had de Classis zich
in vorige jaren tot het eerste beperkt, thans won de
tweede gedachte het, en in beginsel werd daartoe
besloten. Deputaten zullen er thans nog slechts
nader het gevoelen der plaatselijke kerken over
hooren: of zij bereid zijn, haar plaatselijk werk
onder de Classis te stellen, en of zij zich in
een nieuwe kostenverdeling kunnen vinden.

Wij zullen afwachten wat hiervan wordt. On-
mogelijk schijnt het ons niet, dat volgende Classis
zich opnieuw hiernede zullen moeten bezig houden.
Het is nog een zoeken en tasten; en ten deele
ook een tillen aan een voor de Indische kerken wel
zware taak. De stuwing van De van Dijk en de
optimistische gezindheid dezer Classis hebben ech-
ter dit jaar wel 't gemeenschappelijk Zendingswerk
onder de Chinezen voor ontijdigen ondergang be-
hoed. Daar dreigde wel even gevaar voor. We ver-
blijden ons, dat d i t althans is afgewend. Maar toch,
zoo wel principieel-theoretisch, als praktisch-finan-
tieel zullen er nog wel heel wat besprekingen moe-
ten gevoerd worden. Intusschen hopen we, dat dit
den goeden voortgang van dit schoone werk niet
zal schaden. En dat mogen we vertrouwen ook.
Er is een goede en geloofvige wil tot dezen arbeid
in de Classis.

Als derde punt van meerdere betekenissen mogen
we zeker wel vermelden de unanieme instemming
der Classis met het verzoek van den Kring te
Malang, onder leiding van Soerabaja, tot kerkinsti-
tueering te mogen overgaan. Dit zou dan straks
de tiende Gereformeerde Kerk in Ned. Indië
worden.

Onopgemerkt zal in Holland zeker ook niet blij-
ven de emeriteering van Dr D. K. Wielenga, pre-
dikant te Bandoeng en godsdienstleeraar aan het
Chr. Lyceum aldaar. Zeker heeft de Classis hierbij
niet lichtvaardig dit emeritaat toegekend. Men was
gedachtig aan het Synodebesluit, dat in deze ma-
terie genomen werd, maar meende eenstemmig zijn
goedkeuring aan deze emeriteering niet te kunnen
noch te mogen onthouden.

Het is niet onze bedoeling een volledig verslag
van deze Classis te geven. Men zal dit zeker elders,
ook in Hollandse bladen, wel kunnen aantreffen.
Wij wilden slechts enkele persoonlijke indrukken
weergeven van de hoofdmomenten dezer vergade-
ringen; en dan ook nog niet eens van alle. Want
dan zouden we niet mogen zwijgen van het rap-
port der Kerkvisitatie; van dat der Generale Sy-
node te Arnhem; van besprekingen over Zondags-
rust, Radio, Wereldbond der Kerken, enz. We
vreezen echter dan te uitgebreid te zullen worden.

Alles samengenomen, was het een goede Classis;
van betekenis voor het Indisch kerkelijk leven;
waarover God ook nu Zijn zegen moge gebieden bij
de uitvoering der genomen besluiten en het leven
naar de gehouden besprekingen.

A. R.

„De luister van het Land“.

Verleden week schreef ik aan het slot van m'n
artikel over de „Kleine Studiën“, dat deze bekend-
heid en bekendmaking verdienen.

Met dezelfde woorden zou ik dit artikel willen
beginnen, ze betreffend op een boekenserie, die
een der sieraden is onder de nationale uitgaven, de
serie natuurboeken van den uitgever A. G. Schoon-
derbeek te Laren.

De lezers van ons blad kennen ze. Bij de ver-
schijning van ieder nieuw deel is daarover in
deze rubriek gehandeld. Maar het is mogelijk, dat
men wel die besprekingen gelezen heeft en alzoo
deze pracht-collectie bij name kent, doch nog niet
in de gelegenheid is geweest, zelf eens zó'n deel
ter hand te nemen en van text en illustratie
te genieten. Daarom meen ik er onder het parool

dat ze bekendheid en bekendmaking verdienen nog
eens over te mogen schrijven, nu weer een deel
is uitgekomen, dat tot titel draagt „De luister
van het Land“.

Deze Schoonderbeek-boeken — het zij nog eens
vermeld voor degenen, die de serie niet kennen —
zijn verzamelwerken op het terrein der levende
natuur. Natuur-enthousiasten, die uiteraard na-
tuurkenners zijn, leveren telkens bijdragen over
wat ze hebben gezien en hebben opgemerkt, en
kunstenaars op fotografisch gebied helpen hen daar-
bij met verrassend-scherpe en verrassend-mooie op-
namen. Woord en beeld vormen hier een voortref-
felijk geheel. Want het geschrevene is doorgaans
gesteld in den verhalenden vorm, en de illustraties
zijn ieder voor zich óók verhalen, omdat ze fei-
telijk gebeuren vastleggen uit het leven van planten
en dieren of een bepaald landschap doen spreken in
zijn karakteristiek. En de uitgave zelf, kloekke
quarto deelen van eenige honderden pagina's, ge-
bonden in eenderen band en gedrukt in hetzelfde
lettertype, versterkt die eenheid.

Achtereenvolgens zijn verschenen „Zon op de gol-
ven“, „De Tooi der Getijden“, „De roep der velden“,
„Glanzende dagen“, „Sprake en Sproke van het
jaar“, „Het Vogeleiland“ en aan deze collectie
in nu toegevoegd een zevende deel „De luister
van het Land“.

Het is een verblijdend verschijnsel, dat de uitgave
van zulk een serie mogelijk is, dat er genoegzame
belangstelling blijkt te bestaan, om kort na elkaar
verschillende van deze deelen te doen slagen. Juist
omdat het doel van deze boeken is de menschen
dichter te brengen bij de levende natuur, te doen
opmerken, te doen genieten en bewonderen, en
alles, text zoowel als illustratie, op dat doel is
gericht, is de gestadige uitbreiding van de collectie
verheugend. Want ze bewijst, dat dat doel wordt
verstaan niet alleen, maar ook sympathie heeft en
dat er in dezen tijd van automobilgejaag en tech-
niek-spanning nog vele menschen zijn, die in de
stilte van de natuur hun genot kunnen vinden.

Een bepaalden, begrensden inhoud hebben de
deelen niet. Ze brengen den lezer in de weide en
in de bosschen, op de plassen en langs de rivie-
ren, tusschen het riet en langs den slootkant;
ze spreken van zomerweelde en winterstilte, van
lenteblijheid en herfststemming; ze doen vogels
kennen en planten uit allerlei streken van ons
land, wijzen op invloeden en karakteristieken —
kortom, ze leiden binnen in het rijke, wonder-
volle, eindeloos geschakeerde leven der natuur.

Het nieuwe deel is als de andere. De titel zegt
het, „De luister van het Land“ openbaart zich, voor
wie er oog voor heeft, op alle plaatsen en in
alle jaargetijden. Daarom passen ook al de onder-
werpen in het project, onverschillig of men wordt
gebracht naar „een uithoek van Overijsel“, „tus-
schen de heuvels van Utrecht“, „op de midden
Veluwe“, „naar Voorne's westpunt“, „aan de Briel-
sche Maas“, dan wel bij „de rotses“ of „de
„naaldbomen“, „de kuifmeesjes“ of „de zwalu-
wen“. En ook is de vorm der bijdragen, die, welke
het genre kenmerkt. Titels als „Het drama in de
sloot“, „Van nachtbraken en wadwandelen“, „Nach-
telijke vliegers in October“, „De Zwarte Bende“,
„Trekvogelvacantie“ bewijzen dat. Het zijn vier
verhalen en historien van plantenleven, in den
stijl die de laatste jaren, dank zij William Long,
Herman Lons, Jac. P. Thyse, J. Kuyman en
andere natuurschrijvers populair is geworden. Ook
zijn er, wat men zou kunnen noemen natuurdichten
in proza, stemmingstukken van lyrisch karakter.
„Maanavond“, „Sneeuw“, „Winterweelde“ zijn daar
voorbeelden van. Eindelijk vinden we zwerversver-
halen, de beschrijving van tochten als door natuur-
liehebbers worden ondernomen, tochten, die op
kijken, ontdekken, vinden zijn gericht en die mis-
schien de allerbeste vormen zijn van sport, omdat
ze ontspannen en trainen, maar tegelijk veredelen
en verrijken. „Langs het buitenland van Ydoorn“,
„Zwerven langs den IJssel“, „Een kostelijke dag“,
„Winterwandeling“, „Een uurtje slenteren“ e.d. zijn
welgeslaagde proeven van dit soort bijdragen.

En passant heb ik een gansche reeks van be-
handelde onderwerpen genoemd, maar het is niet
de helft van wat het boek bevat. In totaal zijn er 61
kortere of langere schetsen en ze zijn bijna alle
van de hand van Auteurs, die op dit terrein
hun sporen reeds lang hebben verdiend, praktische
natuurkenners, van wie men veel en altijd weer
nieuwe dingen leeren kan. Voor de volledigheid
noem ik hun namen, in de volgorde van de inhouds-
opgave, J. B. Bernink opent de rij en dan volgen
Ds A. J. Broer, W. H. Dingeldein, D. Drijver, Jac.
Gazenbeek, F. Koster, Megaleep de Zwerver, Ds
J. I. van Schaick, Ds R. J. de Stoppelaar, Jac.
P. Stribos, R. Tepe, N. Tinbergen, Rinke Tolman,
Prof. Dr A. van Veldhuizen, J. Vijverberg en A.
B. Wigman. De verlichtende litho's zijn van Jan
Voerman Jr. en de foto's van vele medewerkers
naast de genoemden.

Het opgesomde is voldoende, om te doen ver-
staan, dat ook dit boek de bekendheid en bekend-
making verdient, waarvan ik sprak. Het heeft al
de qualiteiten van de serie, is instructief geschre-
ven, overvloedig en met artistiek geïllustreerd,
prettige lectuur van 't begin tot het eind. Een ver-
blijdend, verrijkend werk, dat in veler handen moge
komen.

Maar het heeft óók weer de teleurstellende zijde
der vorige deelen: het leidt, ondanks al de na-
tuurschoonheid en natuurwijsheid, waarvan het ver-
telt, den lezer niet op tot Hem, die de Schepper
en Onderhouder, de Bouwmeester en Boetseerder
is van al het wonder, dat hij aanschouwt. Men
mocht dat verwachten, omdat er telkens zoo ge-
reede aanleiding toe bestaat, ook, omdat onder
de medewerkers verschillende predikanten zijn, die
verkondigers zijn van de heerlijkheden Gods, maar
die verwachting blijft ook hier onverwezenlijkt. Een
tekort, dat men altijd weer voelt als men de
suggestieve lectuur van deze mooie boeken heeft
volbracht.

C. T.

„Het gekrookte riet en de rookende vlaswiek“. (Jes. 42:3 en Matth 12:20).

Twee vragen doet een onzer lezers me over
bovenstaande woorden. Juister gezegd: ééne er
óver, en een in verband ermee.

De vraag eróver raakt de juiste verklaring van
de woorden in Jes. 42:3: „Het gekrookte riet zal
hij niet verbreken, en de rookende vlaswiek zal
hij niet uitblusschen; met waarheid zal hij het
recht voortbrengen“, door den Evangelist Mattheus,
in hoofdstuk 12:20 aangehaald, als vervuld in
Christus.

Wie worden er met deze gekrookte rieten en deze
rookende vlaswieken bedoeld?

Binnen den kring der Schrift-geloovige, óók der
gereformeerde Schriftuitleggers, wordt deze vraag
tweeërlei beantwoord.

Verre de meesten — Calvijn, onze kanttoeke-
naars, Keil en Delitzsch, Meier, Dr A. Kuyper,
Proff. Bavinck, Ridderbos en Grosheide, om niet
méér te noemen — oordeelen dat daarbij gedacht
moet worden aan het geestelijk-zwakke en schier-
bezwijkende. De zin is dan, dat de Christus naar
Jesaja's profetie wat onder Israël aan het bezwij-
ken en ondergaan toe is, niet verachten en verwer-
pen, maar integendeel oprichten zal en doen her-
leven.

Anderen zijn van oordeel — en daarvoor meenen
ze dan vooral dat het verband bij Mattheus pleit —
dat bij de gekrookte rieten en de rookende vlas-
wieken gedacht moet worden aan de Farizeën en
Schriftgeleerden, met wie Jezus, naar Mattheus
vlak tevoren verhaalde, in botsing kwam, en die
Hij niet, gelijk Hij macht en recht had te doen, ver-
nietigde, maar ontweek en verdroeg (vs 14 en 15).

In beide gevallen geven de woorden een proeve
van Jezus' nederigheid en zachtmoedigheid, gelijk
de onmiddellijk voorafgaande woorden bij Jesaja
en bij Mattheus die beschrijven.

Bij de tweede verklaring worden ze echter niet
zoo nauw met het volgende (Jes. „met waarheid zal
hij het recht voortbrengen“ — Matth. „totdat hij
het oordeel zal uitbrengen tot overwinning“) ver-
bonden als met het voorafgaande.

Het is hier niet de plaats voor een breede en
behoorlijk geargumenteerde vergelijking van deze
twee verklaringen.

Doch het wil mij nog altoos voorkomen, dat de
eerste zonder eenigen twijfel de juiste is.

Wie Jesaja 42 leest kan, dunkt me, in verband
met den samenhang, bij de gebroken rieten en de
rookende vlaswieken onmogelijk denken aan men-
schen als de Farizeën en Schriftgeleerden in Jezus'
dagen.

Men is daartoe gekomen door 't historisch ver-
band waarin Matth. Jesaja's profetie aanhaalt als
in Jezus vervuld. Doch zonder noodzaak en zonder
grond. Ook zonder grond in het volgende: „totdat
hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning“.

Evenals de overeenkomstige uitdrukking bij Je-
saja, zeggen deze woorden alleen, gelijk ook Calvijn
hierbij aantekent, dat het zachtmoedig, onfer-
mend optreden van Christus, waarin Hij voor 't
geweld zijner vijanden (vs 15) uit den weg gaat, en
weldoeende alle onrecht zwijgend draagt, niet einde-
loos voortduren zal. Dat het zijn grens heeft. En
dat die grens bereikt is als Hij, in gericht, het
oordeel zal uitbrengen tot overwinning.

Als deze enkele opmerking vrager niet ten volle
mocht bevredigen, heeft hij in de namen die 'k
boven noemde, eenige adressen voor nadere in-
lichting.

Ik kom nu tot zijn tweede vraag, waarvan de
beantwoording ook beter dan die van de eerste
thuis hoort in deze rubriek.

Ze is er een van praktischen aard, en, al knoopt
ze zich vast aan de eerste, van zeer breede strek-
king.

't Is bekend, dat de eerste der bovengenoem-
de verklaringen van Jes. 42:3 en Matth. 12:20,
onder ons de meest gangbare, dat ze bij de niet-
geletterde leden der gemeente de algemeene is.
Zóó verstaan, hebben vele geloovigen, in dagen
van klemmoedigheid en aanvechting, in het woord
van 't gebroken riet en van de rookende vlaswiek
troost gevonden, of althans gemeend te vinden.